

um theologorum collectione consilium *D. Affelmannus* in Appendice scriptorum theologorum a *D. Mœbio* edita, pag. 57. seq. suggerit. Ad hunc ergo, & quos jam laudavi *Hodegetas*, studiosos nostros ablegatos cupio, qui alias hic vias quaerunt, aut ostentant, eos vates divinus *Ezechiel cap. XIII.* graviter reprehendit. Nos DEUM precamur; ut gratiam suam omnibus humanæ & divinæ sapientiæ cupidis adspiret, quo illam inveniant, & inventa ad gloriam Nominis sui, propter Christi nomen, recte utantur æternumque fruantur!

CAP. IV.

A. Comeni, Regulæ Vitæ
Sapientis.

Sapere, proprium est hominis, qui Sapientis DEI imago est. Ergo ut sapias, cura.

- (1. *Quicquid agis, & unquam ages, prospice finem. & ad finem dispice mediis: datisque mediis, utendi discem dos*

dos accuratos, ne una cum mediis tuis frustra sis; uti plerumque fit, ut sufficienter a divina bonitate subministrata media, humana stoliditate pereant, si neque usi sint. Tria illa in quacunque re sciveris, omnia ejus sciveris.

(2. Fines tamen Rerum, Media, Modosque, memento scire, Te debere non ad otiosa spectacula, sed ad usum. Habere alioquin aliquid, & possidere, & intelligere, si non utaris, vanum est.

Ergo: Quidquid bonum esse intelligis, ad illud veluti scopum tuum collima.

Quicquid ad assequendum scopum tuum conferre vides, id prehende, tene, urge.

Quidquid urges, ne frustra urgeas, summa circumspectione cave. Ita nullo non voto poteris tuo: nisi forsitan alicubi nolit DEVS, obicesque Tibi insuperabiles opponat. Sed tum in promptu est solatium, te non culpa tua bono illo carere, sed quia DEO sic visum, patientiam exercere tuam, ob causas sibi, si non tibi, notas.

(3. *Et quia vita tua omnium Actionum tuarum universus complexus est, hanc ante omnia particularia sic tibi dispone, ut finem ejus ob oculos habeas perpetuo, & ad illum viis omnibus contendas indefinenter.*

Quis autem sit vitæ nostræ finis, ad quem collimare sapientia sit, docet DEVS ipse Deut. 32. vers. 29. *Vitam sapienter, & intelligenter, & providenter novissima sua.* Ecce sapientia ultima, hoc est summa est, ultimos providere fines.

Quid autem est ultimum nisi eternitas? Ultimum enim est, ultra quod nihil datur. Atqui ultra omnia, quæ hic in mundo sunt, semper aliquid ulterius datur, & nativitate venit in vitam; inde itur in mortem; hinc ad Resurrectionem: demum incipit Vita interminabilis, ex qua nullus patebit exitus, & per consequens, ultra quem nihil datur. Ergo eternitas ipsa novissimum illud nostrum est: ultra quod nihil restat. Ergo hanc ab initio

tio

tio statim providere; ergo ad hanc omnia intermedia disponere, vera sapientia est. Ergo qui intermedia tantum curant, ultimum obliuiscuntur, desipiunt, & quidem noxie desipiunt, quia media sine fine apprehendunt: utque æterna beatitudine excidant, & in æternam calamitatem prolabantur, efficiuntur.

Memento igitur.

- (1. Vitæ tuæ scopum esse, ad æternitatem præparari. Hoc nisi provideris, vitam perdidisti. Atque tum non nasci præstiterit.
- (2. Ad Æternitatem tamen, quia non venit nisi per mortem: tota vita præparabis te ad mortem. (ut bona tibi sit, te non absorbeat, sed ad æternitatem tantum intromittat.)
- (3. Ad mortem autem bonam quia non pervenitur, nisi per vitam bonam; tota vita hoc ages, ut bene vivas, hoc est sancte, ad voluntatem ejus qui vitæ mortisque arbiter, Bonis vitam, Malis mortem destinavit.

○ †

) 4. Et

- (4. Et quia ad vitam bonam non pervenitur, nisi per advesationem bonam (malis advesactus mutare mores, ut Æthiops pellem, non potest, Jer. 13. 23. quia Consuetudo abit in naturam:) tota vita hoc ages, ut quicquid malum est, aut mali speciem habet (1. Thess. 5, 22.) id averferis: rursus autem: quæcunqve pudica, quæcunqve iusta, quæcunqve sancta, quæcunqve amabilia, quæcunqve bonæ famæ, si quæ virtus, si quæ laus, hæc cogites (Phil. 4, 8.)
- (5. Et quia sequi bona, fugere mala nemo potest, nisi qui, quid vere bonum & malum sit, intelligit (quia ignoti boni nulla cupido, ignorati mali nullus horror) tota vita hoc agendum erit, ut Tenon conformes huic seculo, sed reformeris in novitate sensus Tui: utqve probes, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens & perfecta (Rom. 12, 3.)
- (6. Et quia cogitationes mortalium sunt timidæ, & incertæ providentiæ nostræ,

stræ, (Sap. 9,14.) tota vita hoc Tibi
 agendum erit, ut cum timore & tre-
 more opereris salutem tuam (Phil. 2,
 12.) non solum peccata horrens, ne
 admittas; sed & ipsa tua bona facta,
 ne aut opinione tantum bona sint,
 hypocrisi admixta, aut te in Pharisai-
 cam tui complacentiam præcipitent.
 Nullam itaque præter in misericor-
 dia Dei, & merito Christi, defixam
 anchoram cogitabis, eo demum scu-
 to securus futurus, si resignata omni
 voluntate propria, omniqve Tui &
 omnium Creaturarum fiducia sepo-
 sita DEO uni de Te hic & in æternū
 disponendi tradas arbitrium.

Breviter. Vive, dum vivis, tanquam
 moriturus: ut moriaris, dum mori-
 eris, tanquam victurus. Væ enim
 illis qui ad mortem resurgent. Tu si
 resurgere voles ad vitam, videndum
 tibi ne moriaris in morte. Si in
 morte mori non vis, hebetandi tibi
 sunt ante mortem Mortis stimuli:
 qui sunt peccata (1. Cor. 15, 16.)

O 5

Mo-

Morientur autem ante te peccata, si operam dederis, ut vivat in Te Christus (Gal. 2, 20.) Christus enim quia vitæ fons est, scaturiet in te in vitam æternam: Morsque Tibi non erit mors, ut nec illis fuit, sed transicus ad vitam immortalem.

Hæc est Sapientia vera, subordinatio Finium & mediorum gradata, a primis ad ultima usque: observatioque eorum accurata, ne aberras a gradibus, & incidas in præcipitia. Deus Te regat.

Regulæ Vitæ tranquillæ.

Summum in vita bonum, est Animus tranquillus ac serenus, ab anxietudinum procellis liber. Hunc beatum portum ut teneas, sequentia observa.

(1. *Quidquid mentem, aut conscientiam turbare possit, prævenire labora, ne cum talibus rebus, quicquam particeps. Possunt autem turbare mentem, negotiorum multitudo, aut alienitas: quibus si quis se implicat spinas inveniet certo, tametsi aliquan-*

quando rosæ videantur. Ergo, ut tranquillus sis, cave esse πολυ-
 πράγμων, ardelio: quæ Tua sunt,
 tacite age, aliena relinque; in Tuis
 etiam non nimis scrupulare curiosus,
 & de quibusvis minutiis anxius.
 Fac ea, quæ salutem Tuam, & Tuorum,
 primario spectent; reliqua
 committe Deo, cui cura est de nobis.

(2. *Conscientia vero turbatur admissis
 peccatis: cum Anima sibi male con-
 scientia oculos DEI & hominum erube-
 scit, pœnamque promeritam trepidat.*

Ergo si conscientiam vis tranquillum,
 ne habeat quod Tibi objiciat effice:
 hoc est, peccata nulla nunquam
 sciens volens admitte. Atque
 si vitare peccata vis, vita occasiones:
 cuiusmodi sunt prava sodalitia, loca
 suspecta, &c. Imprudens est, qui
 ubi alium cecidisse vidit, eodem per-
 venit tamen. At nos quotidie ho-
 mines, inter occasiones labi, & peri-
 re videmus, & non cavebimus tamen?

(3. *Si quando in occasiones (cujuscunque
 pec-*

peccati) incidis, obfirma animum, ut non succumbas, sed victor abeas. Pugna igitur opus: & ad pugnam pro conscientia servanda illæsa, virtutis armis. Aut igitur Te eripe fuga (susq; deqve habito, quid prava sodalitia de Te judicatura sint) aut persta immotus, Apostolicum illud cogitans: Ego mundo crucifixus sum, & mundus mihi. Et quia non frustra dictum est, occasiones neminem malum faciunt, sed qualis quis sit, ostendunt; (nempe igni admota Arena non ardet, Stupa ardet;) cogita in tentationem delatus: Si malis consensero, malum me esse, & fuisse hypocritam ostendero; Ergo in proposito virtutis retinenda perseverabo, nec me dimoveri patiar. Memento autem, tutiorem in tentationibus carnis semper esse fugam, quam pugnam: Sapienterqve fecisse Josephum, qui, cum non sufficeret rationabilis honesti propositi defensio, fuga se eripere, quam disputare maluit, Turpius

pius ejicitur (& periculosius) quam non admittitur hostis.

- (4. Si quando pugnandum est adversus vitia, nec omnino conscientie vulnera effugis, recollige Te raos, Satanaeque in Te nidificare incipienti, illico disjicendum. Hoc est, sub initia peccati mox poenitentiam age, antequam peccati exspiret horror, mortiferum dulcescat venenum, mori-que incipiat conscientia. Qui sciens volens peccato asvescit, manus & pedes præbet Diabolo constringendos consuetudinis malæ vinculis, ut se liberare post non possit; tamen si velit (2 Tim. 2. 25. 26.) Æternæ itaque legis instar Tibi sit illud.

Principiis obsta: sero medicina paratur,

Cum mala per longas invaluere moras.

A conscientie peccato turbare procellis, non datur refugium, nisi ad poenitentiae portum: facilius, si non longe fueris progressus, difficilius, &

& cum absorptionis periculo, si longius fueris abreptus. Nunquam ergo propter Pœnitentiæ spem peccaveris: incertus, an eam agere possis. Sponte enim peccantes deserunt a spiritu Dei, quo ad pœnitentiam duce, si destituuntur, pœnitentiam non inveniunt. (Heb. 12, 17.) Sed & hoc cogita: *per se melius esse, Vas non inquinari quam elui; Meliusque te non vulnerari, quam curari, Melius hostem Regni visceribus excludere, quam intromissum & omnia vastantem expellere velle &c. quia & facilius & tutius.*

. In summa, quia mundus hic inquietudinum mare est, inque tumultu rerum hic vivimus, ut quam potes se curus sis, (si omnino tranquillus) hæc age:

(*α. Plus Deo quam Hominibus conversare. (Ille sit intimæ deliciæ Tuæ.)*)

(*β. Plus Tibi quam Aliis attende. Tuâ ut agas, non alienâ: Tuique curam ipse potius habes, quam aliis*

CORR.

committas; & deniqve Te ipso potius nitaris, quam quocunqve alio. Aliis inquam niti (quod perquam Bene Nota) ne convescas. Tua Tibi in negotiis Tuis industria; tua Recti propositi conscientia, Tua in Deum fiducia, anehora sacra sint.

(*γ. Plus Animo quam Corpori semper vaca.* Recte Epictetus: *Ea quæ corporis sunt, facienda sunt obiter: Res animi demum fixa cura dignæ sunt.* Corpus enim a terra habemus, non pluris æstimandum, quam vasa lutea merentur: Animus ex Deo est, Mundo igitur major, magni æstimandus, pure servandus, illibatus Deo restituendus. Si animam perdideris, redemptioni ejus mundus universus non sufficiet. Ergo corpus serviat; Anima regnet: cui si sceptrum das, utqve corpore libere utatur, præstas, Rex eris actionum Tuarum, minuenturqve Tibi infinitæ, a corporis nimia cura venire solitæ molestiæ.

Hæ

Hæ sunt Tranquillitatis veræ viæ! quas
 si infistis, non facile Te quicquam
 turbabit Tua culpa. Si quid vero ab
 aliena veniet malitia, aut ab immis-
 sione Dei (qui suos sine probatione
 qualiquali raro esse permittit, quia
 eos Virtutum & patientiæ exercitiis
 perfici novit) cedit in gaudii au-
 gmenta, eoque majorē mentis seren-
 itatem. Felicem Te, si Te in-
 tra hos continueris can-
 cellos!

S. D. G.

